XELIKOBAKTERIYALAR VA ULARNING AMALIYOTDAGI AHAMIYATI. ULAR KELTIRIB CHIQARGAN KASALLIKLAR

Rahmonova Gulbahor[1], Abdurahmonova Karima[2], Xushboqov Quvonchbek[3], Yuldashev Sirojiddin[4]

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti, Toshkent, O‘zbekiston

Tibbiy radiologiya kafedrasi professori[1]

Mikrobiologiya, virusologiya, immunologiya kafedrasi assistenti[2]

karima.abdurahmonova1990@gmail.com +998977275708

Tibbiy radiologiya magistr talabasi[3]

quvonchbek273@gmail.com +998770982777

1-son davolash ishi, II bosqich talabasi[4]

Annotatsiya

Xelikobakteriyalar — bu oshqozon va o‘n ikki barmoqli ichak shilliq qavatida yashovchi mikroorganizmlar hisoblanadi. Ularning eng mashhur vakili Helicobacter pylori bo‘lib, u inson organizmida keng tarqalgan infeksiyani keltirib chiqaradi. Ushbu bakteriyalar kislotali muhitda yashashga moslashganligi bilan ajralib turadi. Ular ureaza fermenti yordamida oshqozon kislotasini neytrallaydi va shilliq qavatga zarar yetkazadi. Natijada turli yallig‘lanish jarayonlari va kasalliklar rivojlanadi. Xelikobakteriyalarni o‘rganish zamonaviy tibbiyotda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xelikobakteriyalar keltirib chiqaradigan asosiy kasalliklarga gastrit, oshqozon yarasi va o‘n ikki barmoqli ichak yarasi kiradi. Shuningdek, ular oshqozon saratoni va MALT limfoma rivojlanishida ham muhim omil hisoblanadi. Infeksiya ko‘pincha og‘iz orqali yuqadi va gigiyena qoidalariga rioya

qilinmaganda tez tarqaladi. Bemorlar ko‘pincha qorinda og‘riq, ko‘ngil aynishi va hazm buzilishidan shikoyat qiladi. Vaqtida aniqlanmasa, kasallik surunkali shaklga o‘tadi. Shu sababli erta tashxis qo‘yish va davolash juda muhimdir.

Amaliyotda xelikobakteriyalarni aniqlash uchun turli diagnostik usullar qo‘llaniladi. Ular qatoriga nafas testi, qon tahlili va endoskopik tekshiruvlar kiradi. Davolashda antibiotiklar va kislotani kamaytiruvchi preparatlar kombinatsiyasi ishlatiladi. To‘g‘ri davolash bakteriyani to‘liq yo‘q qilish imkonini beradi. Profilaktika choralariga shaxsiy gigiyenaga rioya qilish va toza ovqat iste’mol qilish kiradi. Shu orqali kasalliklarning oldini olish mumkin.

Kalit so‘zlar: *xelikobakteriyalar, Helicobacter pylori, gastrit, oshqozon yarasi, o‘n ikki barmoq ichak yarasi, oshqozon saratoni, MALT limfoma, infeksiya, patogenez, diagnostika, davolash, profilaktika, ureaza fermenti, shilliq qavat, yallig‘lanish, antibiotik terapiya, proton pompasi ingibitorlari, eradikatsiya, gastroenterologiya, surunkali kasalliklar.*

ХЕЛИКОБАКТЕРИИ И ИХ ЗНАЧЕНИЕ В ПРАКТИКЕ. ЗАБОЛЕВАНИЯ, ВЫЗЫВАЕМЫЕ ИМИ

Аннотация

Хеликобактерии — это микроорганизмы, обитающие в слизистой оболочке желудка и двенадцатиперстной кишки. Наиболее известным представителем является Helicobacter pylori, широко распространённая среди населения инфекция. Эти бактерии обладают способностью выживать в кислой среде желудка. Они вырабатывают фермент уреазу, который нейтрализует кислоту и повреждает слизистую оболочку. В результате развиваются воспалительные процессы и различные заболевания. Изучение хеликобактерий имеет большое значение для современной медицины.

Хеликобактерии вызывают такие заболевания, как гастрит, язвенная болезнь желудка и двенадцатиперстной кишки. Кроме того, они связаны с развитием рака желудка и MALT-лимфомы. Инфекция чаще всего передаётся оральным путём и быстро распространяется при несоблюдении гигиены. Пациенты жалуются на боль в животе, тошноту и нарушения пищеварения. Без своевременного лечения болезнь может перейти в хроническую форму. Поэтому ранняя диагностика и терапия крайне важны.

В клинической практике применяются различные методы диагностики хеликобактерий. К ним относятся дыхательный тест, анализ крови и эндоскопическое исследование. Лечение включает комбинацию антибиотиков и препаратов, снижающих кислотность. При правильной терапии возможно полное уничтожение бактерии. Профилактика основана на соблюдении личной гигиены и употреблении безопасной пищи. Это позволяет снизить риск развития заболеваний.

Ключевые слова: *хеликобактерии, Helicobacter pylori, гастрит, язва желудка, язва двенадцатиперстной кишки, рак желудка, MALT-лимфома, инфекция, патогенез, диагностика, лечение, профилактика, уреаза, слизистая оболочка, воспаление, антибиотикотерапия, ингибиторы протонной помпы, эрадикация, гастроэнтерология, хронические заболевания.*

HELICOBACTERIA AND THEIR CLINICAL SIGNIFICANCE. DISEASES CAUSED BY THEM

Article

Helicobacter are microorganisms that inhabit the mucous membrane of the stomach and the duodenum. The most well-known representative is Helicobacter pylori, a widely распространённая infection among the population. These

bacteria have the ability to survive in the acidic environment of the stomach. They produce the enzyme urease, which neutralizes acid and damages the mucous membrane. As a result, inflammatory processes and various diseases develop. The study of Helicobacter is of great importance for modern medicine.

Helicobacter cause diseases such as gastritis, peptic ulcer disease of the stomach and duodenum. In addition, they are associated with the development of stomach cancer and MALT lymphoma. The infection is most often transmitted via the oral route and spreads rapidly when hygiene is not maintained. Patients complain of abdominal pain, nausea, and digestive disorders. Without timely treatment, the disease can become chronic. Therefore, early diagnosis and therapy are extremely important.

In clinical practice, various methods are used to diagnose Helicobacter. These include the urea breath test, blood analysis, and endoscopic examination. Treatment involves a combination of antibiotics and acid-reducing drugs. With proper therapy, complete eradication of the bacteria is possible. Prevention is based on maintaining personal hygiene and consuming safe food. This helps reduce the risk of developing diseases.

Keywords: *Helicobacter, Helicobacter pylori, gastritis, peptic ulcer, duodenal ulcer, gastric cancer, MALT lymphoma, infection, pathogenesis, diagnosis, treatment, prevention, urease enzyme, mucosal membrane, inflammation, antibiotic therapy, proton pump inhibitors, eradication, gastroenterology, chronic diseases.*

Xelikobakteriyalar inson organizmida, asosan, oshqozon va o‘n ikki barmoq ichak shilliq qavatida yashovchi mikroorganizmlar hisoblanadi. Ularning ichida eng muhim vakili — Helicobacter pylori bo‘lib, u tibbiyotda keng o‘rganilgan. Ushbu bakteriya butun dunyo aholisining katta qismida uchrashi bilan ajralib

turadi.[3] Infeksiya ko‘pincha bolalik davrida yuqadi va uzoq vaqt davomida yashirin kechishi mumkin. Xelikobakteriyalar oshqozonning kuchli kislotali muhitida ham yashab qolish xususiyatiga ega. Bu esa ularning biologik jihatdan noyob va muhim mikroorganizmlar ekanligini ko‘rsatadi.[1]

Xelikobakteriyalarning dolzarbligi ularning ko‘plab oshqozon-ichak kasalliklarini keltirib chiqarishi bilan bog‘liq. Ayniqsa, ular Gastritis va Peptic ulcer disease rivojlanishida asosiy etiologik omil hisoblanadi. Bundan tashqari, ushbu bakteriyalar oshqozon saratoni va boshqa og‘ir patologiyalar bilan ham bog‘liq.[2] Kasalliklar ko‘pincha surunkali shaklga o‘tib, bemor hayot sifatini pasaytiradi. Shu sababli xelikobakter infeksiyasi global sog‘liqni saqlash muammolaridan biri hisoblanadi. Uning oldini olish va davolash zamonaviy tibbiyotning muhim yo‘nalishlaridan biridir.[2]

Xelikobakteriyalar oshqozon muhitiga moslashish uchun bir qator maxsus mexanizmlarga ega. Ular ishlab chiqaradigan ureaza fermenti oshqozon kislotasini neytrallashtirib, bakteriyaga qulay muhit yaratadi. Natijada shilliq qavat zararlanadi va yallig‘lanish jarayoni boshlanadi. Ushbu jarayon uzoq davom etsa, turli asoratlar yuzaga kelishi mumkin. Bakteriya immun tizimdan qochish xususiyatiga ham ega. Bu esa infeksiyaning uzoq muddat davom etishiga sabab bo‘ladi.[3]

Xelikobakteriyalar bilan zararlanish asosan gigiyena qoidalariga rioya qilinmaganda yuz beradi. Infeksiya ko‘pincha og‘iz orqali, ya’ni oziq-ovqat yoki suv orqali yuqadi. Shuningdek, yaqin kontakt orqali ham bakteriya bir odamdan boshqasiga o‘tishi mumkin.[1] Aholi orasida infeksiyaning keng tarqalganligi uning ijtimoiy ahamiyatini oshiradi. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlarda bu muammo dolzarb hisoblanadi. Shu bois profilaktika choralariga katta e’tibor qaratish zarur.[4]

Zamonaviy tibbiyotda xelikobakteriyalarni aniqlash va davolash bo‘yicha katta yutuqlarga erishilgan. Diagnostika uchun turli laborator va instrumental usullar qo‘llaniladi. Davolashda esa antibiotiklar va kislotani kamaytiruvchi preparatlar kombinatsiyasi ishlatiladi.[3] To‘g‘ri yondashuv bilan bakteriyani to‘liq yo‘q qilish mumkin. Bu esa kasalliklarning oldini olish va bemor ahvolini yaxshilashga yordam beradi. Shunday qilib, xelikobakteriyalarni o‘rganish va ularga qarshi kurashish tibbiyotning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.[2]

Xelikobakteriyalar — bu spiral shaklli, gram-manfiy bakteriyalar bo‘lib, ular oshqozon va o‘n ikki barmoq ichak shilliq qavatida yashaydi. Ularning eng muhim vakili Helicobacter pylori hisoblanadi. Ushbu bakteriyalar harakatchan bo‘lib, flagellalari yordamida shilliq qavat ichida erkin harakatlana oladi.[1] Ular mikroaerofil organizmlar bo‘lib, past kislorod sharoitida yashashga moslashgan. Xelikobakteriyalar kichik o‘lchamli bo‘lsa-da, yuqori darajada patogenlik xususiyatiga ega. Shu sababli ular inson sog‘lig‘iga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi.[6]

Xelikobakteriyalarning asosiy xususiyatlaridan biri ularning oshqozonning kislotali muhitiga moslasha olishidir. Ular ureaza fermentini ishlab chiqaradi, bu ferment mochevinani parchalab, ammiak hosil qiladi. Ammiak esa oshqozon kislotasini neytrallashtirib, bakteriyaga qulay muhit yaratadi.[3] Natijada bakteriya shilliq qavat ostida yashab, uzoq vaqt saqlanib qoladi. Bu jarayon davomida shilliq qavat zararlanadi va yallig‘lanish rivojlanadi. Shu bilan birga, bakteriya o‘zini himoya qilish uchun turli biologik mexanizmlardan foydalanadi.[6]

Xelikobakteriyalar genetik va biologik jihatdan ham murakkab tuzilishga ega. Ular turli virulentlik omillarini ishlab chiqaradi, masalan, toksinlar va fermentlar. Ushbu omillar yordamida bakteriya hujayralarga zarar yetkazadi va kasallik rivojlanishiga sabab bo‘ladi.[2] Shuningdek, ular immun tizimdan qochish xususiyatiga ega bo‘lib, organizmda uzoq muddat saqlanadi. Infeksiya ko‘pincha surunkali kechadi va asta-sekin asoratlar keltirib chiqaradi. Shu sababli

xelikobakteriyalarni o‘rganish tibbiyotda muhim ilmiy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi.[1]

Xelikobakteriyalar organizmga tushgach, birinchi navbatda oshqozon shilliq qavatiga yopishib oladi. Ayniqsa, Helicobacter pylori epiteliya hujayralariga maxsus adgezinlar orqali birikadi. Bu jarayon bakteriyaning kolonizatsiyasi uchun muhim bosqich hisoblanadi.[3] Shundan so‘ng ular shilliq qavat ichiga chuqurroq kirib boradi. Bakteriyalar flagellalari yordamida shilliq qatlamda harakatlanadi. Shu tariqa ular himoya muhitida yashash imkoniyatiga ega bo‘ladi. Natijada infeksiya boshlang‘ich bosqichda mustahkamlanadi.[8]

Patogenezning keyingi bosqichida bakteriyalar oshqozon muhitiga moslashadi. Ular ishlab chiqaradigan ureaza fermenti mochevinani ammiakka aylantiradi. Ammiak oshqozon kislotasini neytrallashtirib, bakteriyaga qulay sharoit yaratadi.[8] Shu bilan birga, hosil bo‘lgan moddalar shilliq qavatni zararlaydi. Natijada epiteliya hujayralari yemiriladi va himoya bar’eri buziladi. Bu esa yallig‘lanish jarayonining boshlanishiga olib keladi. Jarayon asta-sekin chuqurlashib boradi.[9]

Xelikobakteriyalar organizmda immun javobni ham faollashtiradi. Yallig‘lanish mediatorlari ajralib chiqib, hujayralarning shikastlanishini kuchaytiradi. Shu bilan birga bakteriya ayrim hollarda immun tizimdan qochishga muvaffaq bo‘ladi.[7] Bu holat infeksiyaning uzoq davom etishiga olib keladi. Natijada surunkali yallig‘lanish shakllanadi. Bu jarayon to‘qimalarning strukturaviy o‘zgarishiga sabab bo‘ladi. Oxir-oqibat turli patologik holatlar rivojlanadi.[10]

Xelikobakteriyalar eng ko‘p Gastritis rivojlanishiga sabab bo‘ladi. Gastrit oshqozon shilliq qavatining yallig‘lanishi bilan tavsiflanadi. Bemorlar ko‘pincha qorinda og‘riq va dispeptik shikoyatlardan aziyat chekadi.[5] Kasallik o‘tkir yoki

surunkali shaklda kechishi mumkin. Surunkali gastrit uzoq muddat davom etib, asoratlar keltirib chiqaradi. Bu holat oshqozon funksiyasining buzilishiga olib keladi. Natijada bemorning umumiy holati yomonlashadi.[4]

Shuningdek, xelikobakteriyalar Peptic ulcer disease rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Yara kasalligi shilliq qavatning chuqur shikastlanishi bilan kechadi. Bunda oshqozon yoki o‘n ikki barmoq ichak devorida defekt hosil bo‘ladi.[3] Bemorlar kuchli og‘riq, ko‘ngil aynishi va ovqat hazm qilish buzilishidan shikoyat qiladi. Agar davolanmasa, qon ketish yoki perforatsiya kabi asoratlar yuzaga keladi. Bu holatlar hayot uchun xavfli bo‘lishi mumkin. Shu sababli o‘z vaqtida tashxis va davolash muhim ahamiyatga ega.[5]

Xelikobakteriyalar yana jiddiy kasalliklar, jumladan Stomach cancer va MALT lymphoma bilan bog‘liq. Uzoq davom etgan yallig‘lanish hujayralarda displaziya va metaplaziyaga olib keladi. Bu o‘zgarishlar malign jarayonlar rivojlanishiga zamin yaratadi.[7] Oshqozon saratoni og‘ir kechuvchi va prognozi jiddiy kasallik hisoblanadi. MALT-limfoma esa limfoid to‘qimalardan kelib chiqadigan o‘sma turidir. Ushbu kasalliklar erta bosqichda aniqlansa, davolash samaradorligi yuqori bo‘ladi. Shuning uchun xelikobakter infeksiyasini nazorat qilish katta ahamiyatga ega.[8]

Xelikobakteriyalarni aniqlash zamonaviy tibbiyotda muhim diagnostik vazifa hisoblanadi. Eng ko‘p aniqlanadigan patogen — Helicobacter pylori bo‘lib, u turli usullar yordamida topiladi.[1] Diagnostika usullari ikki asosiy guruhga bo‘linadi: noinvaziv va invaziv metodlar. Noinvaziv usullar bemorga kamroq noqulaylik tug‘diradi va keng qo‘llaniladi. Invaziv usullar esa aniqroq natija berishi bilan ajralib turadi. Har bir metodning o‘ziga xos afzallik va kamchiliklari mavjud. To‘g‘ri usulni tanlash bemorning holati va klinik ko‘rsatmalarga bog‘liq. Shu sababli diagnostika yondashuvi individual tarzda belgilanadi.[3]

Noinvaziv diagnostika usullari orasida eng samaralilaridan biri urea nafas testi hisoblanadi. Ushbu test bakteriyaning ureaza fermenti faoliyatiga asoslangan. Bemor maxsus belgilangan mochevina eritmasini ichadi va keyin chiqarilgan nafas tekshiriladi. Agar bakteriya mavjud bo‘lsa, u karbonat angidrid hosil qiladi. Bu gaz nafas orqali aniqlanadi va natija musbat bo‘ladi. Ushbu metod yuqori sezgirlik va spetsifiklikka ega. Shu bilan birga, u bemor uchun xavfsiz va qulay hisoblanadi. Noinvaziv usullar qatoriga qon, najas va serologik testlar ham kiradi.[3]

Invaziv diagnostika usullari endoskopiya orqali amalga oshiriladi. Endoskopiya davomida oshqozon shilliq qavatidan biopsiya olinadi. Olingan namuna laboratoriyada mikroskopik tekshiruvdan o‘tkaziladi. Bu usul bakteriyani bevosita ko‘rish imkonini beradi. Shuningdek, tezkor ureaza testi biopsiya asosida bajariladi. Ushbu test natijani qisqa vaqt ichida aniqlashga yordam beradi. Histologik tekshiruv esa to‘qimalardagi o‘zgarishlarni baholash imkonini beradi. Invaziv usullar ayniqsa murakkab holatlarda qo‘llaniladi.[3]

Zamonaviy diagnostika usullari orasida molekulyar-genetik metodlar ham muhim o‘rin tutadi. Masalan, polimeraza zanjir reaksiyasi bakteriya DNKsini aniqlash imkonini beradi. Bu usul juda yuqori aniqlik darajasiga ega hisoblanadi. Shu bilan birga, u antibiotiklarga chidamlilikni ham aniqlashga yordam beradi.[3] Bu esa davolash strategiyasini to‘g‘ri tanlashda muhim ahamiyatga ega. Diagnostika natijalari asosida individual terapiya belgilanadi. Kompleks yondashuv kasallikni samarali aniqlash imkonini beradi. Shunday qilib, zamonaviy diagnostika usullari xelikobakter infeksiyasini erta aniqlashda katta rol o‘ynaydi.[4]

Xelikobakter infeksiyasini davolash zamonaviy tibbiyotda muhim yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Asosiy maqsad — Helicobacter pylori bakteriyasini to‘liq yo‘q qilishdir. Davolash odatda kompleks yondashuv asosida olib boriladi.[2] Bunda bir nechta dori vositalari birgalikda qo‘llaniladi. Eng ko‘p

ishlatiladigan sxema eradikatsiya terapiyasi deb ataladi. Ushbu yondashuv bakteriyani samarali bartaraf etishga qaratilgan. To‘g‘ri davolash asoratlarning oldini olishda katta ahamiyatga ega.[4]

Davolashda antibiotiklar asosiy o‘rin tutadi va ular bakteriyani yo‘q qilish uchun ishlatiladi. Odatda ikki yoki undan ortiq antibiotik birgalikda buyuriladi. Bu bakteriyaning dori vositalariga chidamliligini kamaytiradi. Eng ko‘p qo‘llaniladigan preparatlar qatoriga amoksitsillin va klaritromitsin kiradi. Antibiotiklar bilan birga proton pompasi ingibitorlari ham qo‘llaniladi. Ular oshqozon kislotaliligini kamaytiradi va davolash samaradorligini oshiradi. Shu tarzda kompleks terapiya bakteriyani yo‘q qilish imkonini beradi.[5]

Proton pompasi ingibitorlari oshqozon muhitini neytrallashtirishda muhim rol o‘ynaydi. Ular kislota ishlab chiqarilishini kamaytiradi va shilliq qavatni himoya qiladi. Natijada shikastlangan to‘qimalarning tiklanishi tezlashadi.[8] Ba’zi hollarda bizmut preparatlari ham qo‘llaniladi. Ushbu dorilar bakteriyaga qarshi qo‘shimcha ta’sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, ular shilliq qavatni qoplaydi va himoya qiladi. Bu davolash jarayonini yanada samarali qiladi.[9]

Davolashning samaradorligi ko‘p jihatdan to‘g‘ri tashxis va bemorning davolashga rioya qilishiga bog‘liq. Bemor dori vositalarini belgilangan tartibda qabul qilishi zarur. Aks holda bakteriya to‘liq yo‘q qilinmasligi mumkin. Bu esa kasallikning qaytalanishiga olib keladi. Shuningdek, antibiotiklarga chidamlilik rivojlanishi ehtimoli ortadi. Shu sababli shifokor tavsiyalariga qat’iy amal qilish muhimdir. Nazorat tekshiruvlari davolash natijasini baholashda yordam beradi.[10]

Profilaktika choralari xelikobakter infeksiyasining oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Avvalo, shaxsiy gigiyena qoidalariga qat’iy rioya qilish zarur. Toza ichimlik suvi va sifatli oziq-ovqat iste’mol qilish muhimdir. Ovqatdan oldin qo‘l yuvish infeksiya yuqish xavfini kamaytiradi.[7] Shuningdek, umumiy idish-

tovoqlardan foydalanmaslik tavsiya etiladi. Sog‘lom turmush tarzi oshqozon kasalliklari rivojlanishini kamaytiradi. Shu tarzda profilaktika choralariga amal qilish kasalliklarning oldini olishga yordam beradi.[9]

Xelikobakteriyalarni o‘rganish klinik tibbiyotda muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, Helicobacter pylori infeksiyasining keng tarqalganligi bu masalani dolzarb qiladi. Ushbu bakteriyani aniqlash oshqozon-ichak kasalliklarini erta tashxislash imkonini beradi. Erta diagnostika esa kasalliklarning og‘ir asoratlarini oldini olishga yordam beradi. Shifokorlar uchun xelikobakter infeksiyasini aniqlash muhim klinik vazifa hisoblanadi.[2] To‘g‘ri tashxis qo‘yish davolash samaradorligini oshiradi. Natijada bemorning sog‘ayish jarayoni tezlashadi. Xelikobakteriyalarni aniqlash gastroenterologiyada keng qo‘llaniladi. Bu esa kasalliklarni differensial tashxislashda muhim o‘rin tutadi. Amaliyotda turli diagnostika usullaridan foydalanish imkoniyati mavjud. Bu usullar bemorning holatiga qarab tanlanadi.[5] Davolash jarayonida individual yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Kompleks terapiya bakteriyani to‘liq yo‘q qilishga yordam beradi. Bu esa kasallikning qaytalanish ehtimolini kamaytiradi. Xelikobakter infeksiyasini davolash orqali oshqozon saratoni rivojlanish xavfi ham kamayadi.[4] Shu sababli profilaktika choralariga katta e’tibor qaratiladi. Aholi orasida gigiyena madaniyatini oshirish muhim hisoblanadi. Sog‘liqni saqlash tizimida xelikobakteriyalar bilan bog‘liq kasalliklar ustidan nazorat olib boriladi. Ilmiy tadqiqotlar ushbu bakteriyani yanada chuqurroq o‘rganishga qaratilgan. Shunday qilib, xelikobakteriyalarni o‘rganish va ularga qarshi kurashish amaliy tibbiyotning ajralmas qismi hisoblanadi.[8]

Xelikobakteriyalar zamonaviy tibbiyotda muhim o‘rin tutuvchi mikroorganizmlar hisoblanadi. Ayniqsa, Helicobacter pylori inson organizmida keng tarqalgan infeksiya sifatida ahamiyatlidir. Ushbu bakteriyalar oshqozon va o‘n ikki barmoq ichak kasalliklarining asosiy sabablaridan biri hisoblanadi.[3] Ularning patogen xususiyatlari kasallik rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi.

Xelikobakteriyalar oshqozonning kislotali muhitida yashay olishi bilan ajralib turadi. Bu esa ularni boshqa bakteriyalardan farqlaydi. Ularning uzoq muddat saqlanib qolishi surunkali kasalliklarning rivojlanishiga olib keladi. Shu sababli ularni chuqur o‘rganish muhim ilmiy ahamiyatga ega.[6]

Xelikobakteriyalarni aniqlash va davolash bo‘yicha zamonaviy yondashuvlar yuqori samaradorlikka ega. Diagnostika usullarining rivojlanishi infeksiyani erta bosqichda aniqlash imkonini bermoqda. Bu esa kasalliklarning oldini olishda muhim rol o‘ynaydi.[7] Davolashda antibiotiklar va qo‘shimcha preparatlar kombinatsiyasi keng qo‘llaniladi. To‘g‘ri tanlangan terapiya bakteriyani to‘liq yo‘q qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, bemorlarning davolashga rioya qilishi muhim hisoblanadi. Profilaktika choralariga amal qilish infeksiya tarqalishini kamaytiradi. Natijada aholi salomatligini yaxshilashga erishiladi.[9]

Xelikobakteriyalar bilan bog‘liq kasalliklar global sog‘liqni saqlash muammolaridan biri hisoblanadi. Ularning keng tarqalganligi tibbiyotda doimiy e’tibor talab qiladi. Ilmiy tadqiqotlar ushbu bakteriyaning yangi xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan. Bu esa yanada samarali diagnostika va davolash usullarini ishlab chiqishga yordam beradi.[10] Erta tashxis va to‘g‘ri davolash kasallik asoratlarini kamaytiradi. Shu bilan birga, sog‘lom turmush tarzi va gigiyena qoidalariga amal qilish muhimdir. Xelikobakteriyalarni nazorat qilish sog‘liqni saqlash tizimining ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Shunday qilib, ushbu bakteriyani o‘rganish va unga qarshi kurashish tibbiyot rivoji uchun katta ahamiyatga ega.[3]

Foydalanilgan adabiyotlar

1. World Health Organization. *Helicobacter pylori and gastric diseases*. Geneva, 2020.

2. Centers for Disease Control and Prevention. *Helicobacter pylori Infection: Clinical Overview*. Atlanta, 2022.
3. Barry Marshall, Robin Warren. *Unidentified curved bacilli in the stomach of patients with gastritis and peptic ulceration*. The Lancet, 1984.
4. Harrison's Principles of Internal Medicine. 21st Edition. McGraw-Hill, 2022.
5. Robbins and Cotran Pathologic Basis of Disease. 10th Edition. Elsevier, 2021.
6. American College of Gastroenterology. *Guidelines for the management of Helicobacter pylori infection*. 2017.
7. European Helicobacter and Microbiota Study Group. *Maastricht V/Florence Consensus Report*. 2017.
8. The Lancet. *Helicobacter pylori research articles*. Various issues.
9. Journal of Clinical Microbiology. *Diagnosis of Helicobacter pylori infection*. 2019.
10. National Institute for Health and Care Excellence. *Gastro-oesophageal reflux disease and dyspepsia guidelines*. 2019.